

Musik, film og filmoplevelse

Ansa Lønstrup: *Musik, film og filmoplevelse*. Aarhus Universitetsforlag. 104 s. + 8 sider med plancher. Kr. 88,-. Bogen kan købes på forlaget, adresse: Aarhus Universitet, 8000 Århus C, tlf. 06-107033 (9-13), samt på forlaget Publimus, Universitetsparken, 8000 Århus C, tlf. 06-194722 (10-12).

Dette er en bog om filmmusik og film-musikanalyse. Men som det også fremgår af undertitlen: *Tværaestetisk studie over filmen »Medløberen«*, så drejer det sig om at anskue musikken i sin vekselvirkning med andre af filmens æstetiske virkemidler.

Ansa Lønstrup er adjunkt ved Århus universitet og er tilknyttet både musikfaget og den tværfaglige nydannelse, der hedder *Æstetisk Kulturarbejde*. Æ.K., som denne institution kaldes i daglig tale, startede som selvstændig »kombinationsuddannelse« i september 1982 som resultat af et samarbejde mellem fire humanistiske fag: Musik, dramaturgi, kunsthistorie og litteraturhistorie. Bogen udspringer så at sige af denne tværfaglige undervisnings- og studiesammenhæng, hvilket forfatteren selv ekspliciterer i indledningen og en afsluttende perspektivering. Her kan man få et indblik i den faglige pro-

blematik, som er forbundet med Æ.K. som institution – og som iøvrigt også er relevant for andre grænseoverskridende tendenser indenfor humaniora. På en fin måde etableres der således en reference-ramme for bogens analytiske afsnit.

Bogens største og vægtigste afsnit rummer en analyse af nogle centrale scener i Bertuluccis film *Medløberen* fra 1970. Denne analyse er spændende læsning, fordi det lykkes forfatteren at integrere musikanalysen med en analyse af filmens eksistentielle problematik og de dermed forbundne filmiske virkemidler. Hun påviser, hvordan musikken spiller en central rolle i skildringen af hovedpersonens identitetskrise og begyndende personlighedsopløsning.

Fortælleteknisk er *Medløberen* både kompliceret og subtilt opbygget, og samtidig elementært spændende. Disse ting redegør bogens forfatter for på en fremragende måde som indledning til den mere indgående analyse af udvalgte scener og musiksekvenser. – På trods af at det er adskillige år siden jeg har set filmen, så var det muligt på denne baggrund at få et godt udbytte af både den visuelle og den musikalske del af analysen.

Som forberedelse til denne »tværaestetiske analyse« rummer bogen nogle metodiske afsnit. Her diskuteres forholdet mellem *oplevelse* og *analyse*, og desuden refereres og diskuteres en lang række teoretiske overvejelser omkring en bestemmelse af filmmusikkens

funktion og betydning. Disse afsnit har en udmærket funktion som introduktion til filmmusikanalysens problematik – men deres åbne og diskuterende form, som i sig selv er udmærket, er nok også skyld i et vist overforbrug af begrebsapparat i selve analysen. Det viser sig i nogle tilfælde som en slags analytisk dobbeltkonfekt, hvor indskudte paranteser bugner med »ekstra« begrebsbestemmelser. – Dette er nu i den store sammenhæng en mindre indvending.

Et spændende aspekt ved bogens analyser er i øvrigt brugen af begreber hentet uden for en snæver musik- og filmfaglig sammenhæng. Her tænker jeg bl.a. på det dybdepsykologiske begreb *projektion*. Brugen af det i analysen åbner for en interessant synsvinkel på musikkens filmiske funktion. En del af filmen bygger på en indre, subjektiv fortællesynsvinkel, hvor begivenhederne (som erindring) er set gennem hovedpersonens øjne. Musikken har her sin måske væsentligste rolle i filmen, der foregår i hovedpersonens (under)bevidsthed. Herved kan musikken bl.a. »fortælle« om, hvordan andre af filmens personer fungerer som spejle, dvs. projektionsobjekter, for hovedpersonen.

En af forfatterens formulerede intentioner er at gøre rede for, hvordan *filmoplevelsen* forud for og under det analytiske arbejde udgør et holdepunkt for hendes egen forståelse af filmen – samtidig med at den fremadskridende tilegnelse af filmens problematik belyser den dybe fascination, som oplevelsen rummer. Også her er projektionsbegrebet anvendeligt, nu som forståelsesform for denne fascination. Jeg synes det er fint på denne måde at få det

analytiske, videnskabelige arbejde sat ind i sin personlige, eksistentielle kontekst. Men indholdsmæssigt synes jeg ikke det giver læseren det store udbytte i dette tilfælde – måske fordi forfatteren

trods alt holder sig til lidt for generelle vendinger, når det handler om netop de personlige perspektiver bag oplevelsen.

Arne Kjær

Modspil *i*

– de store ørers musiktidsskrift

1987

35

næste nr. handler om
Sang i
Danmark anno 1987

87-årgangen i øvrigt:

- musik og dæmoni
- musikanalyse 87
- musik på Færøerne

bestil *nu*
brug kuponen
på næste side